

Tilsynet med kommunerne i Nordjyllands og Viborg Amter
Statsamtet Nordjylland
Aalborg Slot
Slotspladsen 1
9000 Aalborg

Uddannelsesstyrelsen

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K.
Tlf 3392 5300
Fax 3392 5302
www.uvm.dk

Statsamtet Viborgs brev af 3. november 2003 til Uddannelsesstyrelsen om ordblindeundervisning til Helle og Klaus Ravnborgs søn Rasmus

7. juni 2004
J.nr. 2003-2326-52

Tilsynsrådet anmoder i brev af 3. november 2003 om Uddannelsesstyrelsens udtalelse i sagen om Helle og Klaus Ravnborgs klage til tilsynsrådet over, at Fjends Kommune ikke har opfyldt sin forpligtelse i medfør af folkeskoleloven til at tilbyde deres søn Rasmus den fornødne ordblindeundervisning. Kommunen har ifølge forældrene henvist Rasmus til en ordblindeefterskole, hvilket påfører familien en udgift, som familien ikke finder rimelig. Kommunen mener, at forældrene selv har valgt efterskolen. Tilsynsrådet har den 14. januar 2004 erindret om sagen.

Tilsynsrådet har stillet fem spørgsmål om henvisning til og betaling for ordblindeundervisning.

Uddannelsesstyrelsen har modtaget et omfattende bilagsmateriale i sagen for at vurdere Rasmus' skolegang.

Uddannelsesstyrelsen skal vejledende udtale følgende til de rejste spørgsmål:

Har kommunen opfyldt sin forpligtelse til at tilbyde specialundervisning til pågældende elev?

I medfør af folkeskoleloven påhviler det kommunalbestyrelsen at sørge for undervisning i grundskolen og 10. klasse, herunder specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand af børn og unge under 18 år, der bor eller opholder sig i kommunen, og hvis forældre ønsker dem optaget i folkeskolen, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 1.

Har en elev behov for vidtgående støtte, påhviler det kommunen at henvise eleven til vidtgående specialundervisning ved amtets foranstaltning, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 2, jf. § 21, stk. 1.

Ifølge sagens oplysninger er Rasmus en ung mand på 17 år, som i sin skoletid har haft store læse- og stavevanskeligheder og modtaget en del støtte herfor. Rasmus har været en socialt velfungerende elev.

Ud fra sagens akter er det ikke muligt at svare entydigt på spørgsmålet. Det fremgår, at Rasmus har været indstillet til pædagogisk-psykologisk vurdering siden 2. klasse. Der har været etableret en del almindelig specialundervisning i dialog med forældrene, jf. folkeskolelovens § 20, stk. 1, men ud fra sagsakterne er det vanskeligt at konstatere omfanget og indholdet heraf.

Specialundervisningen skal revurderes og justeres mindst en gang årligt. Hvorvidt dette er sket, kan ikke ses af sagen.

Der foreligger således heller ingen evalueringer af Rasmus' udbytte af undervisningen i klassen eller i specialundervisningen.

Uddannelsesstyrelsen har ikke kompetence til omgøre en kommunes beslutning om almindelig specialundervisning.

Styrelsen kan imidlertid konstatere, at Rasmus i en alder af 17 år stadig har store læse- og stavevanskeligheder.

Har kommunen fulgt den fremgangsmåde ved iværksættelse af specialundervisning, som er foreskrevet i folkeskoleloven og bekendtgørelsen om specialundervisning?

I medfør af bekendtgørelse nr. 896 af 22. september 2000 om folkeskolens specialundervisning og anden specialpædagogiske bistand skal der – hvis en elev har særlige undervisningsbehov – ske en indstilling til pædagogisk-psykologisk vurdering, jf. bekendtgørelsens § 3. Indstillingen afgives som regel af klasselæreren og via skolens leder i samråd med eleven og dennes forældre. Forældrene kan anmode om en sådan vurdering, som kun kan afvises med en faglig begrundelse.

Viser den pædagogisk-psykologiske vurdering, at eleven har behov for specialundervisning, afgives der et forslag til iværksættelse af specialundervisningen i samråd med familien. Vurderer kommunen, at der er behov for vidtgående hjælp, henviser den eleven til vidtgående specialundervisning. Ved overvejelse om vidtgående specialundervisning inddrages amtsrådet.

Der skal lægges betydelig vægt på forældrenes ønsker med hensyn til den nærmere tilrettelæggelse af specialundervisningen.

Ud fra sagens akter er det ikke muligt at give et entydigt svar. Det synes imidlertid tvivlsomt, i hvilket omfang der er fulgt op på Rasmus' behov for en særligt tilrettelagt undervisning i læsning, ligesom hans nuværende

funktionsniveau indicerer, at kommunen også på et tidligere tidspunkt kunne have overvejet henvisning til vidtgående specialundervisning.

Kræver optagelse på efterskole samtykke fra hjemkommunens skolemyndigheder og/eller fra elevens forældre?

Efterskoler er frie grundskoler, og det står forældre frit for at vælge en sådan skoleform frem for folkeskolen. Undervisningen skal stå mål med folkeskolens undervisning.

Har forældre selv valgt en fri skoleform, kræver det ikke samtykke fra hjemkommunen. Forældrene må i så fald selv betale en forældreandel.

En kommune kan desuden i medfør af folkeskoleloven vælge at henvise en elev til specialundervisning på en anden skole end distriktsskolen, herunder f. eks. en efterskole for ordblinde. Det sker, såfremt kommunen skønner, at dette er det bedst egnede tilbud til barnet og kan kun ske med forældrenes samtykke, jf. folkeskolelovens § 22, stk. 4.

I så tilfælde skal kommunen afholde den fulde udgift, og undervisningen skal som øvrig folkeskoleundervisning være vederlagsfri for forældrene og i samråd med disse.

Er der – ud over den almindelig vejledningsforpligtelse i forvaltningslovens § 7 – i folkeskoleloven eller bekendtgørelse om specialundervisning fastsat regler om, at kommunen skal vejlede forældrene om konsekvenser – herunder de økonomiske konsekvenser – ved at kommunen henviser/ eller forældrene selv søger en elev optaget i en efterskole?

Det følger efter Uddannelsesstyrelsens opfattelse af forvaltningsloven sammenholdt med folkeskolelovens regler, at forældrene af skolemyndighederne skal oplyses om, hvilke konsekvenser det har – også økonomiske - hvis deres barn på kommunens foranledning henvises til en efterskole.

Er kommunen i et tilfælde som det foreliggende forpligtet til at betale for elevens ophold på efterskolen?

Uddannelsesstyrelsen har ikke mulighed ud fra sagen at vurdere, i hvilket omfang Rasmus' forældre selv har valgt en ordblind efterskole eller om Rasmus' optagelse er sket efter kommunens henvisning.

Sammenfattende skal Uddannelsesstyrelsen udtale:

Ifølge folkeskoleloven påhviler det - indtil Rasmus fylder 18 år - Fjends Kommune at sørge for undervisning af ham (forudsat at forældrene har ønsket ham optaget i folkeskolen).

Det har således været Fjends Kommunes opgave at afhjælpe hans læse- og stavevanskeligheder i løbet af hans skoletid.

Hvis kommunen ikke selv vil/kan løse opgaven, kan den i medfør af folkeskoleloven henvide til vidtgående specialundervisning under Viborg Amt.

Rasmus' læse – og stavevanskeligheder kan på et tidspunkt i hans skoletid have nået et sådant omfang, at en vidtgående foranstaltning i medfør af folkeskoleloven havde været påkrævet med pligt for kommunen til at henvide ham til undervisning ved amtets foranstaltning.

Det er ikke muligt ud fra sagens akter at vurdere, hvorvidt henvisning burde være foretaget.

Det er ikke påkrævet – som det fremgår af en udtalelse fra Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning - at en henvisning til vidtgående specialundervisning kræver yderligere og andre vanskeligheder, f.eks. adfærd.

Uddannelsesstyrelsen konstaterer, at ifølge sagens oplysninger fokuseres der først på ordblindhed forholdsvis sent i Rasmus' skoleforløb. En nærmere begrundelse herfor findes ikke i sagen.

Endvidere finder Uddannelsesstyrelsen, at der mangler tilstrækkelig dokumentation i sagen om resultatet af den støtte, som Rasmus har modtaget i anledning af sine massive læse- og stavevanskeligheder i folkeskolen.

Kommunens afgørelser om specialundervisning af Rasmus skal i medfør af forvaltningsloven være klare, skriftlige og begrundede, samt ledsaget af en klagevejledning.

Uddannelsesstyrelsen skal henvide til undervisningsministerens breve af 18. august og 25. september 2003 til Rasmus' forældre og styrelsens brev af 28. oktober 2003 til kommunalbestyrelsen i Fjends Kommune (vedlægges).

Styrelsen skal beklage det sene svar.

Med venlig hilsen

Preben Bang-Jensen

Fuldmægtig

3392 5305

Preben.Bang-Jensen@uvm.dk

Kopi: Forældre